
Tartalom

■ Bevezetés	11
■ TEUN A. VAN DIJK - WALTER KINTSCH A stratégiai beszédfeldolgozás modellje felé <i>Síklaki István fordítása</i>	
1.1. A beszéd tanulmányozása	37
1.1.1. Történeti háttér	37
1.1.2. Szövegnyelvészet	37
1.1.3. Társadalomtudományok és beszédelemzés	38
1.1.4. Pszichológia és mesterséges intelligencia	39
1.2. Alapfeltevések	40
1.2.1. Kognitív feltevések	40
1.2.2. Kontextuális feltevések	43
1.2.3. Korlátok	45
1.3. A modell áttekintése	46
1.3.1. Általános tulajdonságok	46
1.3.2. Propozíciós stratégiák	50
1.3.3. Lokális koherencia stratégiák	51
1.3.4. Makrostratégiák	52
1.3.5. Sematikus stratégiák	53
1.3.6. Produkciós stratégiák	53
1.3.7. Egyéb stratégiák	54
<i>Hivatkozások</i>	56
■ WILLIAM LABOV - DAVID FANSHEL Átfogó beszédelemzés <i>Síklaki István fordítása</i>	61
A terápiás interjú: a szituáció meghatározása	62
A beszéd területei	66
Keresztmetszeti elemzés	68
Egységek és egységekre osztás	68
A szöveg	71
Központozás	71
A beszéd területei	72
Paralingvisztikai támpontok	72
Átírás	73
Értelmezés	75

Kiterjesztés	79
<i>Propozíciók</i>	81
Interakció	88
<i>Interakciós kifejezések</i>	89
<i>Metaakciók</i>	90
<i>Reprezentációk</i>	90
<i>Kérések</i>	92
<i>Kihívások</i>	93
<i>Az interakció módja</i>	94
A keresztmetszet általános szerkezete	96
Szintézis: A beszélgetés folyama	98
<i>Jegyzetek</i>	99
<i>Hivatkozások</i>	101
■ CHARLES J. FILLMORE A nyelvészet mint a beszédelemzés eszköze <i>Síklaki István fordítása</i>	
Nyelvi viszonyok	103
Nyelvészet és nyelvi feldolgozás	106
A nyelvészet felosztásai	109
Fonológia	109
Nyelvtan és lexikogrammatikai kategóriák	110
Szemantika és lexikon	110
Pragmatika és szövegnyelvészet	111
Minta-szövegelemzés: a <i>Bohémélet</i>	111
Háttér-információ	113
Első említés	113
Tájékoztató előfeltevés révén	114
Olvasás a sorok között	116
Nézőpont	117
Konklúzió	117
Függelék: A szegmentált szöveg megjegyzésekkel	118
<i>Hivatkozás</i>	127
■ JULIA A. GOLDBERG Egy lépés a beszélgetés koherenciájának leírása felé <i>Síklaki István fordítása</i>	129
Generatív modellek	130
Globális modellek	131
Lokális modellek	132
<i>Lexikai-szintaktikai</i>	132
<i>Illokúciós</i>	134
Egy leíró modell: a lépések	135
<i>A beszélgetés összefüggő volta</i>	136
A lépésrendszer	136
<i>Lépések illokúciókhoz rendelése</i>	136
<i>Lépéstípusok</i>	137

A lépésmodell előnyei	138
A lépésmodell alkalmazásai	139
<i>Beszédrészecskék</i>	139
<i>Az interakció minősége és típusa</i>	141
<i>A beszéd folyamának leírása</i>	145
Végkövetkeztetés	146
Jegyzetek	147
Hivatkozások	147

■ PETER HARDER - CHRISTIAN KOCK <i>Az előfeltevések kudarcának elmélete</i> <i>Síklaki István fordítása</i>	149
Minta a PF-helyzetek köréből	152
<i>Naivitás S részéről</i>	153
<i>Szándékos, megvalósított, komoly névelejtés</i>	153
<i>Szándékos, elvetélt, komoly névelejtés</i>	154
<i>Szándékos, megvalósított, komolytalan névelejtés</i>	155
<i>Szándékos, elvetélt, komolytalan névelejtés</i>	155
A diagramok megkülönböztető jegyei	157
<i>Komolyság és komolytalanosság</i>	157
<i>Hibák</i>	157
<i>„Fölény”</i>	158
<i>Kommunikációs egyensúly</i>	158
<i>Szolidaritás és a szolidaritás hiánya</i>	158
<i>Szónoki magatartás</i>	159
<i>Terrorizálás</i>	161
<i>Megtévesztés</i>	163
<i>Gyanú</i>	163
<i>Megvalósult és elvetélt S-viselkedés</i>	164
Mennyire bonyolultak valójában a PF-szituációk?	165
<i>Álnokság</i>	166
<i>Manipuláció</i>	166
További kérdések és kilátások	167
<i>A dinamikai aspektus</i>	168
Jegyzet	170
Hivatkozások	170

■ DAN SPERBER - DEIRDRE WILSON <i>Kölcsönös tudás és relevancia a megértés elméletében</i> <i>Síklaki István fordítása</i>	
I. Bevezetés	171
II. A kölcsönös tudás néhány kérdése	172
1) Okoznak-e a megértésben problémát a kölcsönös tudás azonosításának nehézségei?	172
2) A kontextushoz tartozás elégséges feltétele-e a kölcsönös tudás?	175
3) Szükséges feltétele-e a kölcsönös tudás a kontextushoz tartozásnak?	176

III. Alternatív keret	179
1) Relevancia	179
2) A relevancia fokai	182
3) A kontextus kiválasztása: egyszerűsített változat	184
4) A kontextus kiválasztása: némi finomítás	188
IV. Végkövetkeztetés	192
<i>Jegyzetek</i>	193
<i>Hivatkozások</i>	193
■ JOSEF KOPPERSCHMIDT <i>Az argumentáció elemzése</i> <i>Síklaki István fordítása</i>	
Az argumentum kifejezés magyarázata	195
Az argumentációelemzés módszerei	196
A probléma meghatározása	197
A vitatott állítás megfogalmazása	197
Az érvek feldarabolása	197
Az argumentáció sávjainak rekonstrukciója	198
Egy argumentatív globális szerkezet rekonstrukciója	199
<i>Szerepelemzés</i>	199
<i>Az argumentatív potenciál elemzése</i>	201
<i>Formális elemzés</i>	202
<i>Hivatkozások</i>	203
■ ALESSANDRO DURANTI <i>A beszéd szociokulturális dimenziói</i> <i>Síklaki István fordítása</i>	
Bevezetés	205
Híd	208
A néprajzi nézőpont	209
Beszédszituációk és beszédesemények	211
A beszédesemény-modell	213
Egy beszédesemény definíciója	214
Célok	214
Egy esemény térbeli-időbeli szervezése	216
Határtípusok és határjelzők	217
Résztevők	219
Aktussorok	222
<i>A beszélgetés</i>	222
<i>Üzenetforma és üzenettartalom</i>	225
Kulcs	226
Eszközök	226
Normák	227
Zsánerek	229
Konklúziók	230
<i>Jegyzetek</i>	233
<i>Hivatkozások</i>	233

■ JOHN A. LUCY A nyelvi relativitás jelenséggöre: az empirikus kutatások elemzése és áttekintése <i>Sólyom Barbara fordítása</i>	
1. Bevezetés	239
2. Szemiotikai relativitás	240
3. Nyelvi (vagy strukturális) relativitás	243
3.1. A kutatás szegényes volta	243
3.2. A meglévő kutatások áttekintése	244
3.2.1. Whorf	245
3.2.2. Az antropológus nyelvészek	246
3.2.3. Összehasonlító nyelvészek	247
3.3. Egy új megközelítés felé	251
4. Diszkurzív (vagy funkcionális) relativitás	255
4.1. Az első megfogalmazások	255
4.2. Egy új megfogalmazás felé	256
4.3. A funkcionális különbségek empirikus kutatása	258
4.3.1. A nyelv referáló használata	258
4.3.2. A nyelv kifejező használata	260
5. Ideológia és a nyelvi szerkezet és a diszkurzív funkció dialektikája	262
6. Összegzés	265
<i>Köszönetnyilvánítás</i>	267
<i>Hivatkozások</i>	267
■ GÜN R. SEMIN A nyelv mint a megismerés és a viselkedés szerkezetadó eszköze: Kérdés-válasz párok <i>Sólyom Barbara fordítása</i>	
Bevezetés	273
A nyelv mint szerkezetadó eszköz	275
A nyelv, a megismerés és a kommunikáció közötti kapcsolat	275
Az interperszonális nyelv propozicionális, illetve strukturális tulajdonságai	277
Egy esemény reprezentációjának strukturálására szolgáló eszközök	277
Az „okozás” nyelvi manipulációja	278
Az interperszonális viszonyok térbeli és időbeli tulajdonságainak nyelvi manipulációja	280
Propozicionális, illetve strukturális tudás és a kérdés-válasz paradigma	282
Az interjú szekvenciájának kigöngyöltése	284
Várakozások és a kérdés megfogalmazása	285
A kérdés megfogalmazása és a válasz szerkezete	287
Hozzáférés az üzenet szerkezetéhez: az észlelő, illetve a célszemély	289
Záró észrevételek	292
Következmények és konklúziók	292
A nyelv propozicionális, illetve szerkezeti tulajdonságainak pszichológiai következményei	292
A kérdés-válasz paradigma: szociálpszichológiai következmények	296
<i>Jegyzetek</i>	299
<i>Hivatkozások</i>	299

■ ANNE MAASS A csoportok közötti nyelvi elfogultság: a sztereotípiák fenntartása a nyelv segítségével <i>Sólyom Barbara fordítása</i>	
1. A csoportok közötti nyelvi elfogultság modellje	303
2. A kutatási paradigma	306
3. Általánosítások a csoportok közötti helyzetekre, populációkra és nyelvközösségekre	307
Az ismétlés kudarcai	308
4. Általánosítások a mérésekre	309
5. Külső validitás: a csoportok közötti nyelvi elfogultság és a tömegmédiумok	310
a) Sportbeszámolók	311
b) Politikai riportok	312
6. A jelenség alapját képező mechanizmusok: a saját csoport védelmezése vagy eltérő elvárások?	314
a) Bizonyítékok az eltérő várakozások mellett	316
b) A csoportközi viszonyokon túl: kiterjesztés az egyéni viselkedésre	318
c) Vajon a motivációs tényezők lényegtelenek?	320
d) Az én és a másik: a nyelvi elfogultság és az önvédelem indítéka	324
e) Várakozás és a saját csoport erősítése: egymástól független hatások?	324
7. Az absztrakt, illetve konkrét nyelvhasználat következményei: egy önmagát fenntartó kört táplálunk	325
8. Nyitott kérdések	328
a) Fejlődés-lélektani kérdések	328
b) Az üzenet vevőjének szerepe	329
c) Absztraktság és megerősíthetőség/cáfolhatóság	330
d) Stratégiai vagy akaratlan?	335
9. Végkövetkeztetések	339
<i>Jegyzetek</i>	340
<i>Hivatkozások</i>	341
■ Függelék: A fordítások alapjául szolgáló szövegek eredeti lelőhelye	345